

O nejlepším státě

XXV. O sporech občanů

In: Bernard Bolzano (author); Martin Jašek (other): O nejlepším státě. (Czech). Plzeň: M. Jašek, 1934. pp. 197--199.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/400049>

Terms of use:

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

KAPITOLA XXV.

O SPORECH OBČANŮ.

A. MIMOSOUDNÍ. — B. SOUDNÍ VYŘIZOVÁNÍ SPORŮ, A TO JE-LI
a) STRANA ŽALOVANÁ SOUKROMNÍK, b) KORPORACE VEŘEJNÁ
NEBO ÚŘAD. — C. NÁMITKY A JEJICH VYVRÁCENÍ.

Budou-li míti občané nějaký spor — o majetek na př., o *splnění smlouvy* n. pod. — a neshodnou se *sami* v této věci [sporné], zvolí si *rozhodčí* — buď *jednoho* anebo *několik*.

1. a) Mimosoudní.
b) soudní vyřizování sporů.

Shodnou-li se pak při volbě těchto rozhodčí a jsou-li také *spokojeni s jejich rozsudkem*, buď tím věc *vyřízena!* Jen objeví-li tito soudcové nějaký *přečin*, kterého se jedna nebo druhá strana dopustila — na př. nějaké *pactum turpe* — budiž jejich povinností *učiníti o tom udání*¹⁾.

Neshodnou-li se však naproti tomu sporné strany v těchto rozhodčích [nebo nejsou-li pak spokojeni s jejich rozsudkem(?)], jest oběma anebo jedné z nich, která se cítí poškozena, učiníti o tom *oznámení obci*, která jim *sama soudce přikáže*²⁾.

Pravomoc obce.

I od těchto soudců lze se odvolati k soudu [*vyššímu*, k soudu totiž] *okresnímu*, vynese-li však i tento *stejný rozsudek*, není již *odvolání*³⁾.

Odvolační řízení.

Jen rozhodnou-li tito soudcové [spor] *jinak* nežli dřívější, budiž možné *další odvolání* k soudu *vyšší-*

1) Kap. XXVII, str. 221! [»*Pactum turpe*« — ujednání, v němž jest něco, za co by se smluvní strany *měly hanbiti!*].

2) Sic! — Srv. námitky Horáckovy! [V *dodatečných poznámkách*].

3) Zjistěte *důležité!*

mu — ke *krajskému*, potom k *zemskému* atd. — až dvě anebo více stolic rozhodne *ve stejném smyslu* nebo až soud dřívější, jsa lépe poučen, svůj náález *změní* v duchu rozhodnutí soudu *vyššího*⁴⁾.

*

2. Zásada.
[Salus patriae
suprema
lex!].

Soudcové *sudtež moudře, rozvážně a spravedlivě*, se stálým zřením k tomu, co jest *nejlepšího* — pro *celek*⁵⁾.

Tak *zvláštních*, tak *podivných zdůvodnění rozsudků*, s jakými se setkáš velmi často v našich dnešních zřízeních, *nesmí býti* v našem státě!

Zda tedy užil někdo těch či jiných *slov* ve smlouvě, na př. ve smlouvě o *splacení jisté částky peněžní* [jako jsou na př. slova:] »v *zlaté měně*«, »v *dnešní běžné minci*« n. pod.! *nesmí míti vliv* na rozhodnutí, *zda a kolik* jest mu *platiti*⁶⁾.

*

3. Přehmaty
úřadů
úředníků.

Cítí-li se poškozen kdo *obcí, okresem* [anebo *zemí*] atd., podej stížnost *příslušnému úřadu: představenstvu obce*, správě *okresní* [anebo *zemské* atd.], může-li se od nich *práva nadíti*, t. j. nejsou-li to *ony samy*, od koho byl *poškozen*, ve kterémžto případě použije cesty, která bude *níže popsána*⁷⁾.

*

Mnohým čtenářům však vtírá se již obava, že snad v mnohém z toho, co jsem právě popsal, bude *věčný podnět k různicím a sporům*.

4) Vysvětlení tohoto *nejasného ustanovení* viz v *dodateč. poznámkách!*

5) Salus patriae — suprema lex! Srv. *Úvod* str. 18 i dod. poznámky!

6) Kap. XI. »O *peněžích*«. [Poslední dva odstavce].

7) Kap. XXVII., str. 292 a n.

Tak na př. předepisují-li výše, že to mají býti — *zpravidla a předem!* — *občané* té obce, v níž kdo žije, kteří *sami mezi sebou* rozsuzují spory, kteří *sami* rozhodují o tom [na př.], co komu z nich *právem patří* [a co *nikoli*], tu namítne mi někdo [že přezírám *tento háček* ve věci]: že totiž občan, který snese — jak už právě lidé jsou — mnohdy trpělivě i *největší příkoří*, stalo-li se od někoho, o kom myslí, že jest *něco vyššího* nežli jest sám, koho ani *nezná osobně* a pod., že týž občan bude dotčen *velmi bolestně* i *sebe menším bezprávím*, stane-li se od člověka *jemu rovného*, kterého *zná* a s nímž se dokonce i *denně stýká* n. pod.

4. Námitky.

Neodpírám této námitce, avšak *připomínám*:

a) I člověk, který trpělivě snáší *bezpráví*, ba dokonce snad *ani neví*, že — co snáší — jest vskutku *bezpráví*, *trpí přece* a byl by zajisté i *šťastnější*, kdyby té křivdy *nebylo*.

Jsou
zdtvodněny
věcně
[psycho-
logicky]?

b) Nespravedlnost od lidí, kteří jsou nám *rovni* a s nimiž se *denně stýkáme*, bolí, *rozdražďuje* jenom tehdy, musíme-li býti v domnění, že se tak stalo *úmyslně* — *zlovolně*.

To však bude jenom *velmi zřídka* za úprav mnou navržených.

Nerozhodujeť tu *jednotlivec*, nýbrž *celá obec*, i nemůže [snad] napadnouti nikomu, kdo zachoval si *zdravý rozum*, že by byla *celá obec* zaujata proti němu *nepřátelsky*⁸⁾.

---

⁸⁾ Dodatečné poznámky!